

CONFIGURAREA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR MODERNE INTEGRATE ÎN PROCESELE EDUCAȚIONALE

Prof. Silvia Zaharia

“Nu mă tem de calculatoare. Mă tem de lipsa acestora”.
Isaac Asimov

Una din provocările actuale ale omenirii și a educației implicit este izolarea. Criza din educație declanșată de pandemie duce la continuarea studiilor prin metoda noilor tehnologii. Am ales această temă din dorința de a mă documenta și a înțelege modul de realizarea a cursurilor școlare, la toate nivelele de învățământ prin metoda “on line”.

Utilizarea tehnologiilor moderne în școală face parte din evoluția naturală a învățării și sugerează o soluție firească la provocările moderne adresate învățării și a nevoilor elevilor.

Integrarea acestora în procesul tradițional de predare – învățare – evaluare este o oportunitate de a integra inovațiile tehnologice cu interacțiunea și implicarea oferite de modul tradițional de cunoaștere. Nu este un proces ușor, dar dificultățile pot fi depășite având în vedere potențialul acestui tip de cunoaștere.

Se vorbește mult despre faptul că elevii din ziua de astăzi sunt diferiți de generația părinților și a bunicilor lor. Majoritatea acestora, nu numai cei din mediul urban, au deja ca rutină folosirea internetului și a email-ului, a sms-urilor sau a rețelelor de socializare de tip Yahoo sau Facebook. Acest mod de comunicare se face simțit și în modul lor de a învăța.

Chiar dacă profesorul folosește sau nu la clasă tehnologia informației și a comunicării (TIC), elevii folosesc cu siguranță acasă mijloacele moderne de informare ca sprijin pentru teme.

“A-învăța lui Mișu-i este prea ușor...
Memorează totul - un calculator,
Dar la teză, însă, șansele îl lasă,
Candidatul Pentium n-are voie-n clasă...”
epigramă de Ioana Bitoleanu

Comunicarea scurta sau abreviata de tip chat sau sms se face simțită deja se la nivelul standardelor gramaticale și al ortografiei și este clar că folosirea TIC acasă deja creează inegalități între elevi. Că vrem sau nu, când se schimbă contextul de viață, se schimbă și felul în care elevul învață.

Profesorul trebuie să se simtă liber să răspundă *critic*, dar în același timp *creativ* noilor tehnologii și sub nici o formă nu poate să ignore acest aspect dacă vrea să comunice cu elevii. De ce este important tipul de învățare care include TIC ?

Adevărata importanță a tipului de predare-învățare – evaluare care combină metodele pedagogice tradiționale cu TIC ține de potențial. Acest tip de învățare este o oportunitate în a crea experiențe care pot furniza *tipul de predare-învățare potrivit* într-un anumit *moment*,

loc și pentru un anumit elev nu numai la școală, ci și acasă. Acest tip de învățare ar putea deveni global, ar putea depăși granițele formale ale țărilor și ar putea aduce împreună grupuri de elevi din culturi și meridiane diferite. În acest context, generalizarea folosirii TIC în școală ar putea deveni una dintre realizările importante ale secolului nostru.

În psihologia cognitivă tradițională, *cunoașterea* e văzută ca un fel procesare, adică pare simplu să spui că aceasta va atinge cote cu atât mai înalte cu cât mintea elevului va fi programată cu ajutorul cât mai multor strategii meta-cognitive. Într-un mod cu totul diferit, în tradiția socio-culturală de tip vigotskian, *cunoașterea* este înțeleasă în termeni de *învățare a folosirii instrumentelor culturale*. Ca o consecință a faptului că acestea sunt totdeauna specifice unor anumite contexte social-istorice este dificil de trasat modele de învățare care să fie general valabile, excepție fiind câteva instrumente culturale care care traversează cel mult câteva contexte diferite.

În era digitală în care trăim, paradigma cunoașterii trebuie să fie una a dialogului, educația trebuie să meargă dincolo de instrumentele culturale specifice, dar fără a fi redusă la abstracția oferită de psihologia cognitivă.

Dezvoltarea educației în direcția dialogului nu poate fi decât rezultatul unui mod de predare - învățare-evaluare la un nivel de conceptualizare mai ridicat decât în trecut. Pentru că dialogul presupune deschidere, lărgirea orizontului și adâncime, acest mod de învățare este atât o direcție individuală pentru elev, cât și una socială pentru școală ca întreg.

Dezvoltarea în direcția unei *gândiri creative libere* poate fi promovată prin îndepărtare unor factori de constrângere și încurajarea schimbului de perspective între elevi.

În tradiția socio-culturală, TIC este definită ca *mijloc de mediere pentru cunoaștere*, iar din perspectiva dialogică, e văzută ca mijloc de deschidere, adâncire și lărgire a spațiilor de dialog. Nu trebuie să uităm că învățarea nu presupune doar acumulare de cunoștințe, ci creștere, îmbogățire, evoluție.

Până la urmă, nu e nimic nou soare, deci nici tehnologiile moderne nu sunt ceva ieșit din comun. Papirus și hârtie, cretă și carte tipărită, retroproiectoare, jucării și emisiuni educative, toate au fost văzute ca inovații la început. PC-ul, Internetul, cd-ul și mai noile *tehnologii* complementare mobile sau wireless nu sunt decât cele mai noi dovezi ale creativității umane pe care le putem vedea în jurul nostru. Ca și celelalte inovații menționate, acestea *pot fi asimilate în practica pedagogică fără să afecteze fundamentele învățării*.

Cadrele didactice care au integrat TIC în activitatea didactică au propus câteva reguli pentru integrarea cu succes:

1. Fii sigur că deții controlul asupra materialului, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al formei, chiar dacă te sprijină un specialist în TIC.
2. Fă-ți un plan pe hârtie, separat de materialul aflat pe suport digital.
3. Scopul și forma prezentării să-ți fie foarte clare
4. Nu fii sedus de stilul atractiv tehnologiei moderne, fie ea video sau audio, și nu face din aceasta un scop în sine. Concentrează-te asupra mesajului/a ideii principale și a limbajului adecvate vârstei/gradului de înțelegere al elevului.
5. Un bun prezentator nu are nevoie de o prezentare complicată tehnic. E mai important să fie atractivă prin idee, mod de structurare și grad de interactivitate. De exemplu, o prezentare trebui să-l facă pe elev să gândească, nu trebuie să fie doar o înșiruire rapidă și amețitoare de slide-uri.

6. Mai presus de orice, concentrarea trebuie să fie asupra elevului și a nevoilor lui de învățare. Cel mai mare pericol în orice proiect de predare-învățare care include și TIC e să fie centrat mai mult pe tehnologie/creativitate, nu pe elevul-receptor și pe nevoile lui de învățare.

7. În școală, succesul tipului de predare bazat pe TIC se măsoară prin satisfacerea nevoii de învățare.

Care sunt dificultățile implementării TIC în procesul educativ?

Teoretic, n-ar trebui să fie dificultăți. În realitate, ele pot apărea. Pentru un test simplu, întrebați-vă colegii ce cred despre *integrarea TIC în procesul de învățare*.

Unii profesori consideră că *anumite deprinderi mentale asociate tehnologiilor moderne n-ar ajuta în procesul de învățare*, în special atunci când elevii preiau fără discernământ informații de pe internet sau își însușesc mentalitatea de tip ”cut and paste” în detrimentul stiloului și al hârtiei.

Ceea ce nu o să auzim prea des este o definiție clară sau măcar mai mult interes legat de potențialul acestui tip de învățare. Pentru înțelegerea și implementarea TIC în procesul clasic de învățare e nevoie de entuziasm, energie și dedicare pentru a transforma teoria în soluții reale bazate pe nevoile individuale ale elevilor.

Alte dificultăți decurg din *lipsa informației cu conotații practice* imediate cu referire la TIC sau a unui *ghid care să-i informeze pe profesori cum pot ajunge la ea*.

De aceea, este nevoie stringentă de:

1. *instrumente pedagogice pentru formarea inițială și continuă a cadrelor didactice* care să implice utilizarea TIC.
2. *crearea și promovarea unei noi metodologii pentru disciplinele școlare*, bazată pe utilizarea TIC.

Combinarea TIC cu metodele tradiționale pedagogice reprezintă o schimbare de paradigmă cu implicații asupra cunoașterii în societate în general și asupra învățării în special, de aceea disciplina pedagogică trebuie modificată în conformitate cu noul context în care trăim.

Folosirea tehnologiilor informației și comunicațiilor moderne integrate în școală face parte din evoluția naturală a învățării și sugerează o soluție elegantă la provocările moderne adresate învățării și a nevoilor elevilor. Integrarea TIC în procesul tradițional de predare – învățare - evaluare este o oportunitate de a integra ultimele descoperiri tehnologice cu interacțiunea și implicarea oferite de modul tradițional de cunoaștere.

Menționez că literatura de specialitate consultată a fost elaborată cu mult înainte de OMEC nr. 4135/23.04.2020 cu privire la asigurarea continuității procesului de învățare. Toate considerențele sunt legate de introducerea TIC ca metodă, nu de utilizarea ei exclusivă. Interesant este ce studii vor realiza oamenii de știință cercetătorii (Institutul de Științe ale Educației) în legătură cu perioada aceasta de grea încercări ale factorilor implicați în educație și nu numai.

“Computerul este o unealtă,
ca și ciocanul, pentru a-i ajuta pe
oameni în strădaniile lor,
nimic mai mult”.
definiție de James S. Trefil

BIBLIOGRAFIE

1. Cristea, S., Fundamentele pedagogiei, Ed. Polirom, Iași, 2010.
2. Dictionnaire de la philosophie, Larousse, Paris, 1995.
3. Frasineanu, E. S.; Material suport de curs pentru studenți la disciplina pedagogie
4. Făt, S., Labăr A., Eficiența utilizării noilor tehnologii în educație. EduTIC 2009. Raport de cercetare evaluativă. București: Centrul pentru Inovare în Educație, 2009.
(Online: www.elearning.ro/resurse/EduTIC2009_Raport.pdf)
5. Nicola, I., Pedagogie, Ed. Didactică și Pedagogică, Buc.,1992.